

5. Когут, І. & Нікуліна, О. (2023, 23 березня). *Війна та освіта. Як рік повномасштабного вторгнення вплинув на українські школи*. <https://cedos.org.ua/researches/vijna-ta-osvita-yak-rik-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-vplynuv-na-ukrayinski-shkoly>.

6. Павелків, Р.В. (2009). *Загальна психологія*. Кондор.

7. Kiev.ua. (2022). *Що таке адаптація в психології*. <https://pirigiv.kiev.ua/shho-take-adaptaciya-v-psixologi%D1%97/>.

Ніколаєва Т.М.,

кандидат історичних наук, доцент,

професорка кафедри політичних технологій,

Київський національний економічний університет імені Вадима,

директорка Музею історії університету

Лютенко М.,

здобувачка 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

освітньої програми «Політичні технології та лідерство»,

Київський національний економічний університет імені Вадима

МУЗЕЙ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА У СТАНОВЛЕННІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ САМОСВІДОМОСТІ

У ХХІ столітті, коли темпи життя надто швидкі і постійно набирають обертів, коли щодня перед людьми постають нові виклики, коли інформаційний потік надто об'ємний, постає проблема збереження та передачі історичної пам'яті. Усі національні події беззаперечно формують цю історію та мають ключовий вплив на майбутнє. Російсько-українська війна є ключовим елементом сучасного геополітичного ландшафту та визначає не лише політичну, але й соціокультурну картину регіону. Ця війна потребує всебічного аналізу та правильного розуміння, особливо з урахуванням її впливу на суспільство.

Зважаючи на кількість фейків та ПІСО, сьогодні варто інформувати та зберігати усі факти і події тут і зараз. Необхідно глибоко вивчати історію цієї війни з об'єктивною метою, щоб убезпечитися від перекрученого тлумачення та ідеологічних упереджень. Виникає запитання чи під силу це музеям навчальних закладів? Спробуємо довести, що це цілком можливо на прикладі Музею історії Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (далі – КНЕУ).

Музей історії КНЕУ представляє зародження та розвиток навчального закладу, але від 2014 року активно почав транслювати сучасні події, збираючи артефакти з Революції гідності, зони російсько-українського протистояння на Донбасі. У 2022 році, від початку повномасштабного вторгнення, почали активніше висвітлювати події війни. У цьому відношенні Музей виконує ключову роль, перетворюючись на платформу, яка активно сприяє відтворенню історії та консолідує студентську спільноту навколо об'єктів національної пам'яті, сприяючи формуванню свідомого світосприйняття у молоді, формуванню громадянської позиції. Всі найважливіші події, з даної тематики, відображені на фейсбук сторінці Музею історії університету (Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2024).

Музей історії КНЕУ в умовах війни, знайомить із Героями - нашими студентами: «ті, що не отримали дипломи», випускниками та викладачами, які поклали своє життя на вівтар свободи. Було прийнято рішення зібрати матеріали про їх навчання, мирне життя, професійну діяльність та створити фотовиставку «Місце шани та вдячності», де розмістили фото та коротку інформацію про, загиблих Воїнів: студентів та викладачів КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. Ця експозиція стала особливим меморіалом та платформою для вираження вдячності й вшанування наших борців за незалежність. Біля кожного портрета під час екскурсій, лекційних занять в музеї чи звичайних відвідувань відвідувачі зупиняються, згадують, вшановують хвилиною мовчання.

Влітку 2023 року з'явилась ще одна виставка, яка вражає тих, хто знаходиться подалі від лінії фронту: «Зброя зі Сходу України». Тут представлено

фрагменти зброї, передані нашими військовими (студентами та випускниками, що відвідують музей під час короткотривалих відпусток), як пам'ятні експонати. До уваги відвідувачів представлено як трофейні ворожі, так і наші види озброєння «Фагот» – радянський протитанковий ракетний комплекс, ручний протитанковий гранатомет, частина збитого «Іскандера» та крилатої ракети, а також зброя, надана країнами НАТО: артилерійські використані снаряди, як натівського зразка калібру 155 мм, а також колишніх країн соцтабору радянського зразка 105 мм, 125 мм калібрів, та зразки зброї вітчизняного виробництва. На виставці ще представлені уламки снарядів. Це місце завжди привертає увагу студентів і саме тут кожен з них бачить усю реальність війни, її безпосередні наслідки та яку смерть несе «руській мір».

Щоб максимально показати всю суть «рашизму» у Музеї презентували ще одну виставку, присвячену знищеним пам'яткам української культури. Російські війська намагаються знищити нас як націю, а для цього їм необхідно повністю зруйнувати нашу культурну спадщину. Тому, власне, у приціл своєї зброї вони бачать наші храми, музеї, собори, пам'ятні будинки, театри. Понад 150 об'єктів культури пошкоджено або знищено («Росія нищить культурні пам'ятки України», 2022). Українці, попри всю складність життя у війні, власними зусиллями намагаються інформувати світ про страшні злочини РФ, сприяти резистентності та реституції культурно-історичної спадщини. Своєю чергою, навчальні заклади та музеї повинні виховувати таку ж позицію та громадянську свідомість у молодого покоління, тому Музей КНЕУ фокусує увагу усіх відвідувачів на зруйнованих історичних пам'ятках. Кожен студент має знати яких руйнувань зазнає все, чого торкається російський окупант.

Попри усі страхіння війни, для наших відвідувачів ми показуємо життя тих, хто сьогодні, незважаючи на страх та втому, стоїть на захисті нашої держави. Було відкрито чергову фотовиставку «Дякуємо», де зібрані портрети та факти із життя наших Воїнів, які невтомно стоять на лінії оборони. Усі повинні знати Героїв в обличчя, повинні шанувати і поважати. На фото зображені як студенти, так і викладачі з різних факультетів і різних спеціальностей. Також подано

коротке інтерв'ю та цікаві факти із довоєнного життя. У всіх були власні мрії та плани, але тепер є одна спільна мрія на всіх. І на прикладі наших незламних військових ми виховуємо патріотизм та національну свідомість у наших студентів. Ми показуємо як в моменті може змінитись життя, пріоритети, цінності.

Потреби нашого війська держава закриває не повністю і кожен із нас це чудово розуміє і знає. Для фронту дуже важливий тил, тому свідомі та хоробрі громадяни займаються волонтерством, допомагаючи нашим захисникам. У КНЕУ досить велика кількість волонтерів і людей, які підтримують усі збори, тому Музей вирішив транслювати і цю частину життя університетської спільноти. Зібрані інтерв'ю волонтерів, нагороди та відзнаки, фотозвіти переданої допомоги, довідки зі зборів та фотографії різних благодійних заходів розміщені на стенді з назвою «Наші волонтери» щоразу нагадують нашим відвідувачам про важливість єдності та взаємодопомоги один одному. Студенти знають ціну підтримки та на прикладі своїх однолітків і викладачів бачать, що під час війни нація єднається, як ніколи раніше.

Кафедра політичних технологій Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана організувала цикл зустрічей «Діалоги з ровесниками: (по)воєнні контексти» в рамках цієї події відбулась зустріч у Музеї, де студентка 4 курсу Анна Ткачук поділилася своєю історією під назвою «Приречена бути сильною» з аудиторією, представленою майбутніми політологами, юристами та економістами (Кафедра політичних технологій ім. В.Гетьмана, 2023). Захоплюючи слухачів, вона розповіла про своє рішення продовжувати справу свого батька, який загинув на фронті, та заснувати благодійний фонд «З відкритим серцем». Спілкуючись зі студентами та викладачами, Анна наголосила на важливості боротьби з корупцією та зловживанням владою, підкреслюючи, що кожен може зробити свій внесок у підтримку військових. Заснований нею благодійний фонд успішно допомагає як військовим, так і евакуйованим, незважаючи на бюрократичні труднощі.

Анна Ткачук стала втіленням рішучості та самопожертви, підкреслюючи, що важливо зрозуміти: або ми активно боремося з негативними явищами у суспільстві, або ми вступаємо на шлях бездіяльності. Її слова, що «військові не можуть воювати на два фронти», закликають до об'єднання у підтримці армії. Таким чином, історія Анни Ткачук слугує натхненням для всіх нас, підкреслюючи важливість взаємодії та підтримки у складні часи. Музей підтримує її ініціативу та показує, що цей приклад стає викликом для кожного долучитися та допомогти у важливих справах на користь Перемоги.

У ході цього ж циклу було чимало інших цікавих заходів, але ще одна не могла не привернути увагу студентства. Здобувачі вражають своєю активністю та глибоким інтересом до волонтерської діяльності. У рамках заходу студент 4 курсу ОПП «Політичні технології та лідерство» Олександр Погребний, та його товариші- побратими, познайомили всіх присутніх із практичними вправами з роботи дронів. Дрони різних типів та їхній функціонал показали студентам різних курсів та різних спеціальностей. Всі охочі змогли спробувати покерувати ними через пристрій віртуальної реальності. Але найцікавішим все одно було послухати про війну від однолітка чи одногрупника, який на власні очі побачив війну. Студенти ставили питання, і кожен після отримання відповіді зробив власний висновок. Таким чином вдається виховувати свідому позицію у студентів, показувати їм, що розуміння і сприйняття реальної, іноді дуже страшної, ситуації може бути складним але доленосним. Їхня ініціативи свідчить про великий потенціал громадського суспільства та активну роль молоді в розвитку сучасних технологій. Університет пишається своїми студентами, які не лише вивчають теорію, а й активно застосовують знання у практиці, доводячи важливість небайдужості та громадянської активності в сучасному суспільстві (Кафедра політичних технологій ім. В.Гетьмана, 2023).

Рада Музею, та його працівники, розуміючи важливість виховання патріотизму серед студентів, та з метою активізації цього процесу, запропонували здобувачам різних спеціальностей ініціювати збір інформації про Героїв з їхніх рідних сіл та міст. Ця ініціатива спрямована безпосередньо на

вшанування подвигів наших Героїв, сприяє формуванню глибокого зв'язку із національними цінностями. Співчуття тут виявляється не лише як почуття поваги до минулого, а й як стимул для студентів активно залучитися до дослідження та відтворення життєвих історій тих, хто зробив значний внесок у розвиток своїх регіонів та країни в цілому, а також, у разі необхідності, бути готовим до захисту своєї країни. Це не лише академічна ініціатива історичної пам'яті, але і вираз вдячності перед Героями та їхніми рідними.

Отже, можна впевнено сказати, що музеї навчальних закладів цілком можуть бути місцем пам'яті та вдячності, завдяки збору та поширенню інформації, з залученням до пошукової роботи студентів та викладачів, що сприятиме національно-патріотичному вихованню молоді. Стає очевидним, що вони не лише відображають історичні та сучасні аспекти нашого життя, а й стають важливим інструментом формування національної та громадянської самосвідомості молоді. Виставки розкривають перед студентами університету широкий спектр важливих тем, починаючи від вшанування героїв, які віддали своє життя за незалежність країни, і закінчуючи питаннями збереження культурної спадщини та сприяння волонтерській діяльності.

Музей історії КНЕУ імені Вадима Гетьмана як інформаційний хаб виконує невід'ємну роль у формуванні глибокого розуміння історії, цінностей та відповідальності перед своєю країною в умовах російсько-української війни, де студенти мають можливість поглибити свої знання та розвинути власні рефлексії. Відчуття пам'яті та вдячності, які передаються через ці виставки, стають не лише моментами патріотичного заохочення, але й ключовими складовими національного самоусвідомлення та об'єднуючою силою для студентів, викладачів, відвідувачів.

Список використаних джерел

1. Кафедра політичних технологій ім. В.Гетьмана [<https://www.facebook.com/groups/146759640682833/>]. (2023, 29 листопада). *Приречена бути сильною*. Facebook. <https://www.facebook.com/share/p/8SLUJGzqEMH9hKCa/?mibextid=CTbP7E>

2. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (2024). *Музей історії КНЕУ*. https://kneu.edu.ua/ua/University_en/about_university/museum/.

3. Росія нищить культурні пам'ятки України. (2022, 6 квітня). *Українська правда*. <https://life.pravda.com.ua/culture/2022/04/6/248121/>.

4. Разом у майбутнє ЮА (2024). *Історія волонтера*. <https://www.rum-ua.org/zviti/istoriia-volontera/>..

Паніна І.Г.,

кандидат історичних наук,

старший викладач кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики,

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ДИПЛОМАТІЯ СПАДЩИНИ У ДИСКУРСІ ВІЙНИ І МИРУ

В умовах посилення регіональної конфліктності культурна спадщина вплітається в дискурс війни та миру. Розділення на «свій» і «чужий» підкріплюється символами, образами, наративами. Свідчення цього – російська агресія, яка актуалізувала важливе завдання для України: доведеться відстоювати власну суб'єктність і авторитет у світі через культуру, апелюючи в тому числі до своєї культурної спадщини.

Культурна спадщина використовується в дипломатії з давніх-давен, проте дипломатія спадщини (англ. *heritage diplomacy*) є доволі новою сферою наукового інтересу. В історичних дослідженнях приділяється увага здебільшого культурним відносинам і ролі культурної спадщини в роки холодної війни, розвитку культурної дипломатії та міжнародного управління спадщиною в різні періоди, багатосторонньому підходу до її захисту. Починаючи з 2010-х років дипломатія спадщини почала розглядатися переважно закордонними вченими як окремий політичний конструкт. На сьогодні ця категорія виступає складовою